

Stanisław Napiórkowski (Genewa)

Instytut Historii Reformacji*

W czerwcu 1968 r. Autonomiczny Fakultet Teologii Protestantckiej Uniwersytetu w Genewie powziął decyzję powołania do życia uniwersyteckiego studium historii reformacji, a ściślej: historii Kościoła i doktryn chrześcijańskich XV—XVIII w.

Naprzeciw tej inicjatywie wyszło genewskie Muzeum Historii Reformacji (*Musée historique de la Réformation*) z cennym księgozbiorem, ekipą swoich pracowników, lokalem i bazą finansową. Muzeum powołało specjalną komisję (J. de Senarclens, dziekan, J. Courvoisier, O. Fatio, P. Fraenkel, H. Meylan, R. Patry i R. Wiblé), która zredagowała statut Instytutu, zatwierdzony następnie przez Towarzystwo Muzeum (listopad 1969) oraz władze uniwersyteckie.

Instytut Historii Reformacji (IHR) jest instytucją uniwersytecką związaną organizacyjnie z Wydziałem Teologii Uniwersytetu w Genewie oraz z Muzeum Historii Reformacji. Cele IHR statut określił w następujący sposób: 1) popieranie i prowadzenie badań naukowych oraz podyplomowych studiów wyższych w dziedzinie historii Kościoła i teologii XV—XVIII w.; 2) edycja tekstów, opracowania monograficzne i przeglądy bibliograficzne; 3) kolokwia organizowane z pracownikami naukowymi zatrudnionymi w Instytucie. Prawo ubiegania się o członkostwo IHR mają samodzielni pracownicy naukowci, doktoranci oraz osoby przynajmniej z magisterium, które pracują w dziedzinie przewidzianej statutem. Każdy członek IHR winien należeć do Towarzystwa Muzeum Historycznego Reformacji, nie znaczy to jednak, że inni nie mogą korzystać z Instytutu. Owszem, kierownictwo bardzo chętnie udostępnia swe pomieszczenia i księgozbiór każdemu, kto pragnie z nich skorzystać.

Najwyższą władzę IHR stanowi Rada złożona z dziekana Wydziału Teologii jako prezesa, profesora historii Kościoła, przedstawiciela Sekcji Historii Wydziału des Lettres, przedstawicieli Wydziałów Teologii istniejących w Szwajcarii Romańskiej (po jednym z każdego Wydziału) oraz przedstawiciela Towarzystwa Muzeum Historycznego Reformacji. Efektywne kierownictwo sprawuje dyrektor (aktualnie Pierre Fraenkel, pri-

* (Institut d'Histoire de la Réformation c/o Bibliothèque publique et universitaire, CH-1211 Genève).

vat-docent Uniwersytetu w Genewie) wraz z dwoma asystentami. Wszystkich trzech mianuje Rada IHR. Pierwszoplanowym zadaniem dyrektora jest organizowanie prac naukowych zgodnie z celami Instytutu.

Prace IHR finansują: le Fonds National Suisse de la Recherche Scientifique, la Société du Musée historique de la Réformation oraz uniwersytet. Każdy pracownik, członek Instytutu, może otrzymać pomoc finansową potrzebną do jego prac badawczych i edytorskich.

Specjalistyczne zbiory otrzymane od Muzeum Instytut powiększył o liczne pozycje wypożyczone na stałe z Biblioteki publicznej i uniwersyteckiej jak też przez zakup nowych publikacji. Ponieważ IHR mieści się w gmachu Biblioteki publicznej i uniwersyteckiej, można bardzo łatwo korzystać z jego bogatych zbiorów. IHR posiada m. in.: 1) dużą kolekcję manuskryptów z XVI i XVII w. zakupioną ze zbiorów prywatnych; 2) kolekcję manuskryptów *Correspondance des Réformateurs dans les pays de langue française*, które częściowo opublikował A. L. Herminjard (ukazało się 9 tomów obejmujących okres do 1544 r.); 3) kolekcję listów wspomnianych pod nr 2, częściowo przepisanych i opracowanych do wydania przez samego Herminjarda. Materiały te służą obecnie IHR do przygotowania edycji korespondencji T. Bezy; 4) 13 tomów rękopisów A. L. Herminjarda. Są to noty (kartoteki) na temat osób (przede wszystkim), miejsc i dat występujących w kolekcjach wspomnianych pod nr 2 i 3; 5) zbiór ok. 450 artykułów z lat 1900—1963 poświęconych Kalwinowi i reformacji kalwińskiej. Niektórych z nich nie zna *Calvin-bibliographie* W. Niesela. IHR posiada nadto dużo kserokopii i mikrofilmów do dzieł kontrreformacji.

Aktualna działalność Instytutu obejmuje dwie dziedziny: edytorstwo i pracę z doktorantami. W ramach pierwszego nurtu działalności H. Meyland, A. Dufour i A. de Henseler przygotowują do druku korespondencję T. Bezy; ukazuje się ona w *Travaux d'humanisme et Renaissance* (Genewa). W przygotowaniu jest już szósty tom. O. Labarthe, O. Fatio i B. Lescaze pracują nad edycją *Registres de la Compagnie des pasteurs de Genève*; czwarty tom jest w przygotowaniu. *Registres* ukazują się również w *Travaux d'humanisme et Renaissance*. P. Fraenkel i M. Vorburger przygotowują dla Corpus Catholicorum wydanie *Enchiridion locorum communium* Jana Ecka. Nadto przygotowano do wydania jeden tom pism Bucera w paryskiej edycji *Martini Buceri opera*.

Praca z doktorantami stanowi drugą formę działalności IHR. Co miesiąc odbywają się kolokwia, podczas których jeden z uczestników prezentuje swój artykuł, fragment lub streszczenie obszerniejszej rozprawy (kserokopię wszyscy wcześniej otrzymują). Trzech samodzielnych pracowników naukowych daje swoje recenzje. Zaprasza się specjalistów z innych uniwersytetów, również spoza Szwajcarii, najczęściej jednak ze Szwajcarii romańskiej (Uniwersytety Szwajcarii romańskiej zorganizowały dwie specjalizacje podyplomowe: w Lozannie z nauk biblijnych, w genewskim IHR — z historii reformacji). Instytut ma prawo nadawania doktoratów. Obecnie 10 osób z różnych uniwersytetów odbywa swe studia podyplomowe w IHR: 1. Olivier Fatio (Genewa): Metoda egzegetyczna i patrystyczna Lamberta Daneau; 2. Benoît Girardin (Fryburg): Język teologiczny Kalwina; 3. Donald Grohmann (Toronto): Wpływ amyraldyzmu w Genewie; 4. Olivier Labarthe (Genewa): *Psalterium quincuplex* Lefèvre'a d'Étapes; 5. Michael Lynch (Edynburg): Eklezjo-

logia Bucera i Groppera; 6. William McComish (Genewa): Teologowie Akademii Genewskiej a Synod w Dortrechcie; 7. John F. Robinson (Strasburg): Zasady interpretacji biblijnej w reformowanej scholastyce XVII wieku; 8. Victor Sequesvary (Genewa): Reformatorowie z Zurichu a islam; 9. Max Vorburger (Fryburg): Polemika Jana Fabri'ego z anabaptyzmem; 10. Judith Williams (Chapel Hill, North Carolina, USA): Melancton jako dyplomata kościelny, 1530—1548. Każdy, kto interesuje się reformacją, może wiele skorzystać z bezpośredniego spotkania z IHR, zarówno z jego zbiorami, jak i z ludźmi, którzy w nim pracują.